

– Spune-mi, tată, ce este rasismul?

– Rasismul este un comportament destul de răspândit, comun tuturor societăților, dar, vai!, care a devenit banal în anumite țări, pentru că se întâmplă nici să nu-l mai băgăm în seamă. Înseamnă a nu avea încredere, ba chiar a batjocori persoanele cu caracteristici fizice și culturale diferite de ale noastre.

– Când spui „comun”, vrei să spui normal?

– Nu. Dacă un comportament este obișnuit, el nu este neapărat și normal. În general, omul tinde să nu aibă încredere în cineva diferit de el, într-un străin, de pildă; un comportament vechi de când e lumea; este universal. El afectează întreaga lume.

– Dacă afectează întreaga lume, eu aș putea fi rasistă!

– Mai întâi de toate, firea spontană a copiilor nu este una rasistă. Un copil nu se naște rasist. Dacă părinții sau apropiații lui nu i-au băgat în cap idei rasiste, atunci nu există vreun motiv pentru ca el să ajungă rasist. Bunăoară, dacă cineva te face să crezi că cei cu pielea albă sunt superiori celor cu pielea neagră, dacă iei în serios această afirmație, atunci ai putea avea un comportament rasist cu privire la negri.

– Ce înseamnă să fii superior?

– Înseamnă să crezi, de pildă, doar pentru că ai pielea albă, că ești mai inteligent decât cineva care are pielea de altă culoare, neagră sau galbenă. Cu alte cuvinte, trăsăturile fizice ale corpului omenesc, care ne deosebesc unii de ceilalți, nu implică vreo inegalitate.

– Tu crezi că eu aș putea să devin rasistă?

– Să devii e posibil; totul depinde de educația primită. E mai bine să știi și să încerci să nu fii, adică să accepți ideea că orice copil sau adult este în stare, într-o bună zi, să aibă un sentiment și un comportament de respingere cu privire la cineva care nu i-a făcut nimic, dar care este diferit de el. Se mai întâmplă. Într-o zi, fiecare dintre noi am putea avea un gest rău, un sentiment rău. Nu ne

place un om care nu ne e familiar, ne gândim că suntem mai buni decât el, avem un sentiment fie de superioritate, fie de inferioritate față de el, îl respingem, nu îl vrem ca vecin, cu atât mai puțin ca prieten, din simplul motiv că este vorba de cineva diferit.

– Diferit?

– **Diferența** este opusul asemănării, a ceea ce este identic. Cea dintâi diferență vădită este sexul. Un bărbat se simte diferit de o femeie. E valabilă și reciproca. Când vine vorba de această diferență, în general, apare atracția.

De altfel, cel pe care-l numim „diferit” are pielea de altă culoare decât noi, vorbește o altă limbă, gătește altfel decât noi, are alte obiceiuri, o altă religie, alte feluri de a trăi, de a sărbători etc. Există diferența care se manifestă prin aparențele fizice (tală, culoarea pielii, trăsăturile chipului etc.), dar există și diferența de comportament, de mentalități, de credințe etc.

– Așadar, rasistului nu-i plac limbile, bucătăriile, culorile care nu sunt ale sale?

– Nu, nu într-un totu; unui rasist poate să îi placă și să învețe alte limbi pentru că are nevoie

de ele la serviciu sau din plăcere, dar poate avea o părere negativă și nedreaptă despre popoarele care vorbesc acele limbi. După cum la fel de bine poate refuza să închirieze o cameră unui student străin, de pildă vietnamez, dar totuși să-i placă să mănânce în restaurante asiatice. Racist este cel care crede că tot ce-i diferit de el îi amenință liniștea.

– Racistul se simte amenințat?

– Da, deoarece se teme de cel care nu seamănă cu el. Racist este cineva care suferă de un complex de inferioritate sau de superioritate. E cam același lucru, de vreme ce comportamentul lui, și-ntr-un caz, și-n celălalt, este unul de dispreț.

– Se teme?

– Omul are nevoie de siguranță. Nu-i prea place ceea ce riscă să-l deranjeze în certitudinile lui. Are tendința de a nu se încrede în ceea ce-i nou. Deseori, ne temem de ceea ce nu cunoaștem. Ne temem pe-ntuneric pentru că nu vedem ce ni s-ar putea întâmpla atunci când toate luminile sunt stinse. Ne simțim lipsiți de apărare în fața necunoscutului. Ne închipuim lucruri oribile. Fără noimă. Nu-i logic. Uneori, nimic nu ne justifică teama și, cu toate acestea, ne temem. Parcă nici

nu gândim, reacționăm ca și cum chiar ar exista o amenințare reală. Rasismul nu este ceva drept sau rezonabil.

– Tată, dacă rasist este omul care se teme, atunci conducătorul unui partid căruia nu-i plac străinii se teme tot timpul. Cu toate acestea, de fiecare dată când el apare la televizor, eu sunt cea care mă tem! Urlă, îl amenință pe ziarist și bate cu pumnul în masă.

– Da, însă acest conducător de care vorbești este un om politic recunoscut pentru agresivitatea lui. Rasismul lui se exprimă violent. Oamenilor prost informați el le spune lucruri false, tocmai ca ei să se teamă. El exploatează frica, uneori reală, a oamenilor. De pildă, le spune că imigrații vin în Franța ca să ocupe locurile de muncă ale francezilor, ca să primească ajutor social și ca să aibă servicii medicale gratuite în spitale. Nu-i adevărat. Adesea, imigrații fac muncile pe care francezii le refuză. Își plătesc impozitele și cotizează la asigurările sociale; au dreptul la îngrijire medicală atunci când se îmbolnăvesc. Dacă mâine, din nenorocire, ar fi expulzați toți imigrații din Franța, economia acestei țări s-ar prăbuși.

– Înțeleg. Rasistul se teme fără motiv.